

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 3. De obiecto diuinæ omnipotentiaë.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Actio non fit, neque est forma, ne vel ratione distincta ab agente.

negat S. Thom. dari potentiam ad actionem, quia actio non fit: sed est potentia agens, non seipsam, sed aliquid aliud. Quod si actio fieret, deberet naturam prius esse alia actio, siue usus & exercitium potentia, ad illam efficiendam: & sic in infinitum. Qua de causa non est actio concipienda ut forma physica: ac ne quidem ut forma logica, seu metaphysica, potentia adueniens, & ab ea distincta. Adueniret enim ipsi potentia, quae illam poneret, & in illa ponenda se exerceret: adeoque ante actionem esset alia actio, siue aliud exercitium circa illam, & sic in infinitum. Debet igitur concipi simpliciter quodam modo secundum statum diuersum simplicem, quae potentia potest habere sine forma superaddita: quatenus eadem quae seipsa poterat agere, agit seipsa & ponit effectum. Quemadmodum res seipsa implet aliud & aliud spatium in motu locali, sine forma superaddita, ne ratione quidem distincta, ad hoc plane superflua: & materia recipi seipsa: & corpora se tangunt seipsis immediate. Idemque dico de actione quarumcunque aliarum potentiarum, etiam intellectus & voluntatis, prout actio proprie sumitur pro usu & exercitio potentia, distincta a termino, seu effectu per actionem posito.

11. Quomodo actio diuinae potentia sit temporanea?

Difficultas verò est prima, an & quomodo actio diuinae potentia sit temporanea? Resp. primo, cum actio potentia sit actualis positio effectus, impossibile est effectum poni in tempore, & actionem non esse temporaneam. In quo differt actio omnipotentia, ab actione intelligendi & volendi, quae cum ab aeterno esse poterit, debet intelligi esse ab aeterno & in aeterno perseverare: quia Deus debet concipi inuariabilis quantum fieri potest. Adde quod multo magis variaretur per actiones intelligendi & volendi, ratione terminorum, qui sunt actus intellectus & voluntatis, intrinseci & immanentes; quam per actiones potentia operatis ad extra, quarum termini sunt Deo extrinseci.

12.

Respondeo secundò, Deum liberum esse ad operandum ad extra, ut naturali ratione notum est: adeoque non agere statim ac potest, aut quandoque potest: sed quando vult, & id quod vult. Vult autem ab aeterno operari eo tantum instanti aut tempore quo operatur: Ita ut Deus ab aeterno habuerit volitionem efficacem & determinationem, cui tamen executionem coniunctam non erat, sed potius dilatio: quia praecedebat determinatio; & executio non erat, quae poterat esse prius quam fuerit, ac prius in infinitum. Et quamuis difficile sit intelligere quomodo vi decreti, quod per se erat de futuro, extiterit praesens executio, quae sine praesenti determinatione & applicatione seu motione potentia intelligi vix potest: illud tamen summae Dei perfecti & infinitudini incomprehensibili tribuendum est, ut aeterna volitio efficax fuerit ab aeterno sufficiens applicatio & determinatio potentia

Tomus I,

executiva ad operandum eo instanti temporis imaginarij quo Deus operari decreuit, & id quod operari decreuit. Adeo ut non sit opus nouo usu voluntatis, seu noua volitione, efficaciter applicante & extrinsecè determinante potentiam: sed sufficiat aeterna illa, eoque facilius, quod eò vult, & in aeternum eadem perseverat. Ex his solum manet secundum Molinæ argumentum, prima sectione propositum, & huc reuertamur.

Difficultas secunda est, an potentia diuina possit exhauriri: ita ut faciat quicquid facere potest, & nihil amplius faciendum super sit? Respondeo negatiuè. Neque enim potest motum caelorum v. g. tam diuturnum efficere, ut non possit diuturniores: neque res à se creatas tam diu conservare, ut non possit ulterius. Et supposita continuo compositione ex semper diuisibilibus, iuxta doctrinam Aristotelis, non potest illud tot in partes diuidere, ut in plures non possit. Praeterea potest ea quae creauit destruere, si velit, & destructa reproducere, & sic in infinitum. Potest etiam data quacunque multitudine specierum aut indiuiduorum producere alia: quippe quorum productio & existentia non habet oppositionem contradictionis cum priorum productione & existentia, neque enim opponuntur ut ens & non-ens, secundum idem: adeoque non implicat simul esse. Quare potentia diuina non potest tantum usum, aut tam multiplicem habere, ut non possit ulterius, & plus operari ac plus in infinitum, sine vllò termino. Et hæc de actibus potentia diuinae in communi sufficiant. De actibus vero particularibus & praecipuis creationis, conseruationis, & gubernationis, dicemus infra tractatu 3.

13. Diuina potentia non potest exhausti.

SECTIO III.

De Obiecto diuinae omnipotentia.

Obiectum adaequatum potentia diuina est quicquid est possibile, secundum omnem modum quo est possibile. Si quid autem Deus non potest, illud inuoluit contradictionem eo modo quo Deo impossibile est: ut quod Deus seipsum destruat, vel metiatur, vel faciat ut non fuerint ea quae praeterita sunt. Neque propterea Deus desinit esse omnipotens: quia omnipotentia debet tantum extendi ad possible. Sicut nemo dixerit aurem surdam, quae colores non percipit; quia non est obiectum auditus. Ceterum possible quae in obiecto omnipotentia diuina continentur, infinita sunt. Et licet non sit omnibus euidens, est tamen à fidelibus communiter receptum, quod potentia Dei non limitetur ad vllam finitam multitudinem rerum producendam simul, & conseruandam, cum inde nulla sequatur contradictio, & manifestè multa possit in infinitum ac supra omnem finitam multitudinem: puta hominum multiplicationem.

14. Obiectum omnipotentia est omne possibile.

P P

continuando mundum, qui nunc est, in perpetuum. Qui homines cum non exigant successionem essentialiter, neque pendeant necessario ab alijs; possunt absolute simul produci plures ac plures sine fine. Quae admodum Angeli omnes simul producti fuerunt, poteruntque plures ac plures sine termino produci, etiam specie diversi. Potest enim essentia diuina, quae infinita est, & infinite participabilis, magis ac magis participari à spiritibus in infinitum nobilioribus. Haec autem ut cohaereat cum eorum sententia, qui negant infinitum actu seu categorematicum à Deo fieri posse, viderint qui sic sciunt.

Quamuis autem non posset Deus producere infinitum extra se: esset tamen infinita potentia per modum agendi per creationem, & independentem ab omni concursu alterius: posito, quod probabimus alibi, productionem ex nihilo arguere vim infinitam ratione modi agendi: & (quod certum esse contendimus) modum agendi independentem ab omni alio concurrente, etiam in genere causa efficientis, arguere infinitatem potentiae, quae sicut est independentem ab omni alio in operari; ita & in esse: adeoque est à se: & ideo est independentem in agendo. Item licet Deus non posset infinite agere neque ex parte obiecti, neque ex parte modi: si tamen posset omnia possibilis, esset hoc ipso formaliter omnipotens, citra infinitatem. Quare licet in re sint idem omnipotentia, & potentia omnimode infinita: ratione tamen differunt. Deus enim in illa hypothesi haberet omnipotentiam, citra infinitatem. Dixi, potentiam omnimode infinitam: quia si loquamur de potentia in aliquo tantum genere infinita, illa non coincideret cum omnipotentia. Licet autem omnipotentia infinite pateat ex parte obiecti: minus tamen patet quam intellectus & voluntas. Cum Deus multa intellectu & voluntate attingat, in quibus potentiam non habet; ut, v. g. seipsum, & impossibilia: & contra, nihil per potentiam attingat, quod non attingat per intellectum & voluntatem. Quare obiter Nota infinitum posse habere terminum extrinsecum, & unum infinitum posse plus continere quam aliud, id est continere aliquid, amplius, quod non continet aliud.

16.
Quid intelligatur nomine possibilis?

Quaeres quid intelligatur nomine possibilis, cum dicitur Deum esse omnipotentem quia potest omne possibile? Ratio subitandi est quia possibile denominatur à potentia. Quare potentiam Dei extendi ad omne possibile, nihil est aliud quam posse id omne, quod ab illa denominatur possibile, quod est idem per idem, aut per aequè obscurum explicare, & dicere, Deus esse omnipotentem qui potest id omne quod potest.

Respondeo nomine possibilis, quod dicitur esse obiectum adaequatum omnipotentiae diuinae, intelligi quicquid non inuoluit contradictionem ut fiat. Dupliciter enim sumitur potest vox, possibile. Primum, respectiue

seu denominatiue, pro eo quod potest ab aliquo fieri: & sic denominatur à potentia: neque potest in presenti ita sumi, ut arguendum factum bene probat. Secundum, absolute seu per non repugantiam, pro eo omni quod non inuoluit contradictionem: quae non repugantia consistit in ipsarum rerum essentia, seu praedicatis essentialibus: quo modo sumitur in presenti. Sicque idem non explicatur per idem, aut per aequè obscurum: sed capacitas omnipotentiae diuinae optime declaratur, cum dicitur extendi ad id omne quod non inuoluit contradictionem. Quod enim est huiusmodi, non excluditur à ratione entis ex vi suae intrinsecae rationis, aut conceptus obiectiui. Et ideo ex se non est impossibile, quia entis ut sic nihil repugnat nisi non-ens. Ergo quod non inuoluit contradictionem, non includit aliquid repugnans rationi entis, adeoque non est ex se non-ens & impossibile. Si ergo esset impossibile; solum esset ex defectu extrinsecae potentiae: quod est contra infinitatem omnimodam & illimitationem omnipotentiae Dei.

Superest notare possibilitatem creaturarum fundari in perfectione essentiae diuinae, quae tanta debet esse & concipi, ut possit sese commuicare omni modo, non repugnante. Melius enim est illud bonum, quod sine sui detrimento potest sese diffundere, quam quod intra se consistit. Itaque ideo non repugnat hoc aut illud, quia diuina perfectio exigit quod non repugnet. Exigit verò, quia talis est. Est verò talis: quia ex summa & absolutissima necessitate non potest esse alia quam sit. Quare si necesse est aliqua extra Deum non repugnare existere: ideo necesse est quia necessario debet esse entitas diuina talis, qualis est, id est, immentae cuiusdam perfectionis. Ita ut ea quae non repugnant, non intelligantur quasi in se habere fundamentum suae necessitatis: sed potius in diuina entitate: à qua ut dependent secundum suum esse actuale: ita aliquo modo dependent secundum primum conceptum. Quemadmodum enim non possunt existere sine Deo, ut causa sui esse: ita neque perfectè concipi possunt existere posse, sine Deo ut ratione & fundamento, cur concipiantur posse existere. Haec igitur est prima radix & origo omnis non repugnantiae & possibilitatis creaturarum.

SECTIO IV.

An detur collectio omnium possibilium?

Non est quaestio, an detur à parte rei collectio omnium possibilium, ita ut omnia possibilis existant actu? sed an detur obiectiue in cognitione? id est, à Deo distinctè cognoscatur, vel à nobis confusè, conceptu respondente huic voci, Omnia possibilis. Quo loquendi modo vsus est Christus ipse Marci 14. v. 36. Abba pater omnia tibi possibilis sunt.